

[Lone Dybkjær]

har fået et vist kendskab til øen, ligesom min familie stadig er derovre.

Det er i øvrigt heller ikke særlig længe siden, at jeg var på Bornholm til et møde. Så hvis det er forudsætningerne for at deltage i debatten i dag, har jeg i hvert fald nogle af dem.

Jeg vil ellers sige, at den største overraskelse for mig i dag for så vidt ikke har været, at Fremskridtspartiets udsagn er blevet lidt mere afklarede, men at jeg opdagede, at hr. Jens Jørgensen faktisk var fra Bornholm. Jeg mener ellers, at jeg altid altid kan kende en bornholmer på stemmen, men her må jeg altså sige, at jeg havde ikke lagt mærke til det. Det skal jeg dybt beklage, men det vil jeg ikke overse i fremtiden.

Jeg tror i øvrigt, at vi i vores Bornholmsdebat er noget prægede af, at når vi i vores skoletid har set på Danmarkskortet, har vi altid set Bornholm som en lille firkant i hjørnet af det øvrige Danmark. Hvis vi så har været heldige, har vi fået at vide, at Færøerne og Grønland også hører med, men at det er noget meget specielt. Men Bornholm har været placeret dér, og det gør nok, at vi har en forestilling om, at Bornholm ligger meget tættere på den øvrige del af Danmark, end Bornholm faktisk gør. Derfor tror jeg, det kan være nyttigt, når vi diskuterer Bornholm, at vi tager øens helt konkrete placering i Østersøen i betragtning, for Bornholm ligger jo temmelig fjernt fra det øvrige Danmark. Bornholm ligger faktisk så fjernt fra det øvrige Danmark, at man i forbindelse med krigens afslutning nærmest glemte Bornholm. Jeg kan tydeligt huske, at da jeg siden hen for alvor begyndte at høre om Anden Verdenskrig – jeg er jo født i 1940, så mit personlige kendskab er jo ikke helt dramatisk – undrede det dér med russerne på Bornholm mig altid, og jeg tænkte: Jamen vi blev da befriet i 1945! Det gik så op for mig, at det kun var en del af Danmark, der blev det; Bornholm blev jo faktisk aldrig befriet, Bornholm var glemt. Og jeg kan huske – også fordi min mor er fra Bornholm; dér vender jeg tilbage til det – at det chokerede mig noget. Men jeg tror, at det altså også var, fordi Bornholm ligger længere væk fra den øvrige del af Danmark, end man faktisk tænker på.

For mig har denne »krigsoplevelse«, om jeg så må sige, egentlig været en konfirmation af dette billede af Bornholms placering. Når jeg

siger det her, er det, fordi jeg tror, vi skal placere Bornholm anderledes i vores tankegang, end vi traditionelt gør, når vi diskuterer Nordjylland og alle mulige andre såkaldte udkantområder i Danmark.

For det første kan man ikke sammenligne Bornholm med andre udkantområder. Sådan som jeg har forstået udviklingen i Nordjylland, er der faktisk tale om en vis dynamik i Nordjylland af en anden art end den, man kan skabe på Bornholm, hvilket selvfølgelig dels skyldes Nordjyllands placering og dermed de trafikale forhold, dels skyldes de erhvervsmæssige forudsætninger, der er i Nordjylland, og som ikke findes på Bornholm. For det andet tror jeg, vi skal lade være med at betragte Bornholm som et udkantområde og snarere tage Bornholms fuldstændig centrale placering i hele Østersøområdet i betragtning og med andre ord prøve at placere Bornholm på det verdenskort, der nu begynder at tegne sig efter den kolde krigs ophør, det verdenskort, som blandt andet gør Østersøområdet fuldstændig centralt. Dermed får vi nogle helt andre indfaldsvinkler til, hvordan vi skal håndtere Bornholm. Vi må se på trafikforbindelserne og på erhvervslivet på en anden måde, end vi hidtil har gjort, og altså prøve at se på det i den centrale Østersøsammenhæng.

I øvrigt må man sige, at den opfattelse, regeringen har af udviklingen på Bornholm, er noget forskellig fra den, fru Kirsten Jacobsen har givet udtryk for at Fremskridtspartiet har. Der er dog én ting i fru Kirsten Jacobsens tale, som jeg måske nok synes man skal hæfte sig lidt ved, og det er selvfølgelig det, som fru Kirsten Jacobsen siger om, at det kun er de store erhvervsvirksomheder, der udnytter støtteordningerne, og at der er tale om visse former for misbrug, der går ud på, at man sælger og så leaser, og hvad ved jeg. Det vil jeg dog bede regeringen om meget nøje at undersøge, da det ikke er den form for brug af de offentlige midler, der specielt skal finde sted på Bornholm.

Når det er sagt, tror jeg også, vi bliver nødt til at konstatere, at så snart vi laver erhvervsstøtteordninger, vil der være en tendens til, at det er de store virksomheder, der kan håndtere dem. Desværre er det sådan, idet det indebærer en eller anden form for bureaukrati. Hvad enten Fremskridtspartiet kan lide det eller ej, er det nødvendigt – også fordi der skal være en